Doktora Rehberi | Orta | Doktora

Doktorada İlişik Kesilme Nedenleri Nelerdir? Bütün Durumlar ve Sonuçları

Doktorada ilişik kesilmesine yol açan bütün durumlar tek yerde: azami süre, ders aşaması süresi ve not ortalaması, yeterlik, tez önerisi, TİK, tez savunması, bilimsel hazırlık, disiplin ve kendi isteği; ilişiğin kadro, burs ve diploma sonuçları ile itiraz yolu.

Zafer Hoca · Yayın: 08.11.2026 · 8 dk okuma

Kısaca: Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne göre doktorada ilişik şu durumlarda kesilir: azami sürede (yüksek lisansla 12, lisansla 14 yarıyıl) tezi tamamlayamamak; kredili dersleri 4 (lisansla 6) yarıyılda bitirememek ya da asgari not ortalamasını tutturamamak; yeterlikte iki kez başarısız olmak; tez önerisinin iki kez reddi; TİK'te üst üste iki ya da aralıklı üç başarısızlık; tezin reddi ya da düzeltme sonrası başarısızlık; bilimsel hazırlıkta başarısızlık. Bunlara disiplin cezası ve kendi isteğiyle kayıt sildirme eklenir.

Bu madde doktora öğrenciliğini sona erdiren bütün durumları tek bir yerde toplar ve her birinin hangi aşamada ortaya çıktığını gösterir. Azami sürenin nasıl hesaplandığı, ek süre ve kayıt dondurma gibi süreyi uzatan yollar ise doktora süre uzatma maddesinde ayrıntılı anlatılır. Her nedenin ayrıntısı için ilgili maddeye bağlantı verilmiştir.

İlişik kesilmesi ne demek?

İlişik kesilmesi, öğrencinin kayıtlı olduğu lisansüstü programla ve yükseköğretim kurumuyla bağının resmî olarak sona ermesidir. Öğrencilik haklarınız (ders alma, sınava girme, tez savunma, öğrenci belgesi) biter ve o programdan doktora derecesi alamazsınız. Karar enstitü yönetim kurulunca verilir ve size tebliğ edilir.

İlişiği kesilen öğrencinin akademik yolu tamamen kapanmaz: yeniden başvuru, bazı durumlarda tezsiz yüksek lisans diploması ve itiraz gibi seçenekler vardır. Bunlar maddenin sonunda ele alınıyor. Ama en etkili yol, risk ortaya çıktığında erken davranmaktır; bu yüzden aşağıdaki nedenleri doktoranızın takvimiyle birlikte okuyun.

Doktorada ilişik kesilme nedenleri: tam liste

Aşağıdaki tablo, ulusal Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde (LEÖY) ilişik sonucunu doğuran hükümleri doktora sürecinin sırasına göre gösterir. Üniversitenizin senatosunun çıkardığı lisansüstü yönetmelik ayrıntıları düzenler; ulusal kuralların altına inemez ama ek koşul getirebilir.

Aşama	İlişik nedeni	Yönetmelikteki yeri
Bilimsel hazırlık	En çok iki yarıyıllık bilimsel hazırlık süresi sonunda başarılı olamamak	Md. 30
Ders aşaması	Kredili dersleri yüksek lisansla kabulde 4, lisansla kabulde 6 yarıyılda tamamlayamamak ya da kurumun öngördüğü asgari genel not ortalamasını sağlayamamak	Md. 17

Aşama	İlişik nedeni	Yönetmelikteki yeri
Yeterlik sınavı	İlk sınavda başarısız olunan bölümlerden bir sonraki yarıyılda yapılan sınavda da başarısız olmak	Md. 19
Tez önerisi	Reddedilen önerinin yeniden savunulduğu sınavda da reddedilmesi (mazeretsiz savunmamak ret sayılır)	Md. 21
Tez izleme	Tez izleme komitesince üst üste iki kez ya da aralıklı olarak üç kez başarısız bulunmak	Md. 21
Tez savunması	Tezin reddedilmesi ya da düzeltme kararından sonra yapılan ikinci savunmada da başarısız olmak	Md. 22
Bütün süreç	Tez çalışmasını azami süre sonuna kadar (yüksek lisansla 12, lisansla 14 yarıyıl) tamamlayamamak	Md. 17
Mezuniyet öncesi	Ciltli tezi teslim etmeme gibi mezuniyet şartlarını yerine getirmeden azami sürenin dolması	Md. 23

Bu nedenlerin dışında, yönetmelikten değil genel kurallardan doğan iki yol daha vardır: disiplin cezası ve öğrencinin kendi isteği. Bunlar aşağıda ayrıca anlatılıyor.

Ders aşamasında ilişik: süre ve not ortalaması

Doktoranın ilk riski çoğu zaman göz ardı edilir: kredili derslerin bir azami süresi vardır. Yüksek lisans derecesiyle kabul edildiyseniz derslerinizi en geç 4, lisans derecesiyle kabul edildiyseniz en geç 6 yarıyılda tamamlamanız gerekir. Bu sürede dersleri bitiremeyen ya da kurumun öngördüğü asgari genel not ortalamasını sağlayamayan öğrencinin ilişiği kesilir.

Asgari not ortalamasının değerini ulusal yönetmelik belirlemez; bu sınır üniversitenizin yönetmeliğinde yazar. Devamsızlık doğrudan ilişik nedeni değildir, ama dersten kalmanıza ve dersi tekrar etmenize yol açarak ders aşamasını uzatabilir. Tekrar edilecek bir zorunlu ders ancak birkaç dönemde bir açılıyorsa, tek bir başarısız not süre hesabınızı ciddi biçimde etkileyebilir.

Ders aşamasının son yarıyılına girmeden önce transkriptinizi danışmanınızla birlikte kontrol edin: eksik kredi, tekrar edilecek ders ya da not ortalamasını düşüren bir ders varsa telafi planını o zaman yapın.

Yeterlik sınavında ilişik

Yeterlik sınavına yüksek lisansla kabul edilenler en geç 5., lisansla kabul edilenler en geç 7. yarıyılın sonuna kadar girmek zorundadır. Sınavda başarısız olan öğrenci, başarısız olduğu bölüm ya da bölümlerden bir sonraki yarıyılda yeniden sınava alınır; bu sınavda da başarısız olursa doktora programıyla ilişiği kesilir. Yani pratikte iki hakkınız vardır.

Belirlenen süreye kadar sınava hiç girmemenin sonucunu ulusal yönetmelik ayrıca yazmaz; bu durumun nasıl değerlendirileceğini üniversitenizin yönetmeliğinden öğrenin. Hakların nasıl sayıldığı ve ikinci denemeye hazırlık için doktora yeterlik sınavına kaç kez girilir maddesine bakın.

Tez önerisi ve TİK aşamasında ilişik

Tez önerisinin iki kez reddi

Yeterliği geçen öğrenci en geç altı ay içinde tez önerisini tez izleme komitesi önünde savunur.

Önerisi reddedilen öğrenci aynı danışmanla devam ederse üç ay, danışman ya da konu değiştirirse altı ay içinde yeniden savunmaya alınır. Bu savunmada da önerisi reddedilen öğrencinin ilişiği kesilir. Geçerli bir mazereti olmadan önerisini süresinde savunmayan öğrenci başarısız sayılır ve önerisi reddedilmiş kabul edilir; yani savunmaya girmemek de bir hakkınızı harcar. Takvim ve karar türleri doktora tez önerisi ne zaman savunulur maddesinde.

TİK'te üst üste iki ya da aralıklı üç başarısızlık

Öneri kabul edildikten sonra komite yılda en az iki kez toplanır ve çalışmanızı başarılı ya da başarısız bulur. Üst üste iki kez ya da aralıklı olarak üç kez başarısız bulunan öğrencinin ilişiği kesilir. Tek bir başarısız rapor programın sonu değildir, ama bir sonraki toplantıyı kritik hâle getirir. Olası sonuç dizileri ve sonrasında yapılabilecekler için TİK'te başarısız olursa ne olur maddesine bakın.

Tez savunmasında ilişik

Tez savunmasına girebilmek için tez önerisinin kabul edilmiş ve en az üç tez izleme komitesi raporu sunulmuş olması gerekir. Savunmanın sonunda jüri kabul, ret ya da düzeltme kararı verir:

- **Ret:** Tezi reddedilen öğrencinin ilişiği kesilir.
- **Düzeltme:** Öğrenci en geç altı ay içinde düzeltmeleri yapıp tezini aynı jüri önünde yeniden savunur. Bu savunmada da başarısız olursa ilişiği kesilir.
- **Kabul sonrası:** Başarılı öğrenci ciltli tez kopyalarını sınav tarihinden itibaren bir ay içinde enstitüye teslim eder; enstitü yönetim kurulu talep üzerine bu süreyi en çok bir ay uzatabilir. Şartları yerine getirmeyen öğrenci diplomasını alamaz ve azami süre dolduğunda ilişiği kesilir.

Düzeltme süresinin azami süre hesabına etkisi ve teslim aşaması için tez savunması sonrası düzeltmeler maddesine bakın.

Savunmayı azami sürenin son haftalarına bırakmak, düzeltme kararı ya da ciltli teslimdeki bir gecikmeyi ilişik riskine dönüştürebilir. Tezinizi teslim tarihinizi belirlerken bu iki olasılığa da pay bırakın.

Azami süre dolarsa ne olur?

Yönetmeliğe göre doktoranın normal süresi yüksek lisansla 8, lisansla 10 yarıyıl; azami süresi ise yüksek lisansla 12, lisansla 14 yarıyıldır. Süre, kayıt yaptırıp yaptırmadığınıza bakılmaksızın işler; yani kaydını yenilemediğiniz bir dönem de süreden düşer. Tez çalışmasını azami süre sonuna kadar tamamlayamayan öğrencinin ilişiği kesilir.

Süreyi uzatan yollar sınırlıdır ve kendiliğinden işlemez: haklı nedenle verilen izinler (kayıt dondurma), doğum yapan öğrencilere tanınan ek süre ve varsa üniversite yönetmeliğindeki ek süre hükümleri. Bunların koşulları ve başvuru sırası doktora süre uzatma maddesinde anlatılır.

Disiplin cezası ve kendi isteğiyle ayrılma

Yükseköğretim mevzuatındaki öğrenci disiplin cezalarının en ağırı **yükseköğretim kurumundan çıkarma** cezasıdır ve kesinleştiğinde öğrencinin kurumla ilişiği kesilir. Disiplin süreci soruşturma, savunma hakkı ve itiraz yollarıyla yürür; bir disiplin soruşturması açıldıysa savunmanızı yazılı ve zamanında verin.

Tezde başkasına ait çalışmayı kendi çalışması gibi sunmak ya da tezi başkasına yazdırmak gibi bilimsel etik ihlalleri de ağır sonuçlar doğurabilir; bu tür ihlallerin sonuçları mezuniyetten sonra bile gündeme gelebilir. 2026'daki yasal düzenlemeler için YÖK 2026 yükseköğretim değişiklikleri

maddesine bakın.

Öğrenci, dilekçeyle başvurarak kendi isteğiyle de kaydını sildirebilir. Bu karar geri dönüşü zor sonuçlar doğurabileceği için (kadro, burs, askerlik ertelemesi gibi) dilekçeyi vermeden önce enstitüye ve personel birimine sorun. Kayıt sırasında sunulan belgelerde gerçeğe aykırılık sonradan anlaşılırsa kaydın iptali de gündeme gelebilir.

İlişik kesilirse kadro, burs ve diğer haklar ne olur?

Durum	Olası sonuç	Ne yapmalı?
50/d araştırma görevlisi	Kadro lisansüstü öğrenciliğe bağlı olduğu için görev sona erer	Personel daire başkanlığından yazılı bilgi isteyin; ayrıntılar için 50/d kadrosu maddesi
Burs (YÖK 100/2000, TÜBİTAK vb.)	Burs programlarının çoğu ilişiği bursun sona erme nedeni sayar	Burs veren kurumun koşullarını ve olası geri ödeme yükümlülüğünü kontrol edin
Tezsiz yüksek lisans diploması	Doktora tezinde başarılı olamayan öğrenciye, talep ederse ve tezsiz yüksek lisansın kredi ve diğer koşullarını sağlamışsa tezsiz yüksek lisans diploması verilebilir	Hangi programın diploması verilebileceğini enstitünüze sorun
Yeniden başvuru	Aynı ya da başka bir doktora programına yeni aday olarak başvurulabilir	Daha önce alınan derslerin sayılması kabul eden üniversitenin kurallarına bağlıdır

Kanun koyucu zaman zaman ilişiği kesilmiş öğrencilere geri dönüş imkânı tanıyan geçici maddeler çıkarır. Böyle bir düzenlemenin lisansüstü öğrencileri kapsayıp kapsamadığını ve başvuru süresini YÖK'ün ve üniversitenizin duyurularından takip edin.

İlişik kararına itiraz edilebilir mi?

İlişik kesme kararı bir idari işlemdir. Kararda usule aykırılık (yanlış hesaplanmış süre, tebliğ edilmemiş bir TİK kararı, mazeretinizin dikkate alınmaması gibi) olduğunu düşünüyorsanız önce enstitüye yazılı itiraz edebilirsiniz; sonuç alamazsanız idari yargı yolu vardır. Dava açma süreleri kanunla sınırlı olduğu için beklemeden bir hukukçuya danışın. Genel çerçeve için lisansüstü öğrenci hakları maddesine bakabilirsiniz.

İlişik riskini erken fark etmek: kontrol listesi

1. **Kaçıncı yarıyıldasınız?** Kayıtlı olmadığınız dönemler de dâhil olmak üzere yarıyıl sayınızı ve azami sürenize kalan dönemi hesaplayın.
2. **Ders aşaması bitti mi?** Bitmediyse 4 ya da 6 yarıyıllık sınıra kaç dönem kaldığını ve not ortalamanızı kontrol edin.
3. **Yeterlik hakkınız ne durumda?** İlk hakkı kullandıysanız ikinci sınav son hakkınızdır.
4. **TİK geçmişiniz nasıl?** Son raporunuz başarısızsa bir sonraki toplantı kritik önemdedir.
5. **Savunma takviminiz azami süreye sığıyor mu?** Düzeltme ve ciltli teslim için pay bırakın.
6. **Mazeretiniz varsa belgelendirdiniz mi?** Sağlık ya da başka haklı nedenle izin ihtiyacı varsa dilekçeyi zamanında ve belgeleriyle verin.

Risk gördüğünüzde ilk adım danışmanınızla açık bir görüşme ve enstitünün öğrenci işlerinden yazılı bilgi almaktır. Sözlü bilgi yerine dilekçeyle sorulmuş ve yazıyla cevaplanmış bir süre hesabı,

ileride itiraz gerekirse de elinizde belge olur.

Kaynaklar ve resmî bağlantılar

- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin bir üniversitedeki kopyası (Koç Üniversitesi): https://gshs.ku.edu.tr/wp-content/uploads/2023/12/YOK-LISANSUSTU-EGITIM-VE-OGRETIM-YONETMELIGI-1.pdf
- Yükseköğretim Kurulu: https://www.yok.gov.tr
- Mevzuat Bilgi Sistemi (yönetmeliğin güncel metni): https://www.mevzuat.gov.tr
- Resmî Gazete: https://www.resmigazete.gov.tr

Etiketler: #Doktora #Doktora Süresi #Tez İzleme Komitesi #Yeterlik Sınavı

YDS/YÖKDİL barajı akademik kariyerinizi engellemesin. Zafer Hoca kursları: zaferhoca.com.tr/magaza